

نظریک راهنمای تور درمورد گردشگری مذهبی گردشگران ایران همچنان گردشگران کلاسیک هستند

تصویری از یکی از نمایندگان هیأت امنای حرم امام رضا (ع)

مهدیه جهانگیر، راهنمای تور درباره جذب گردشگر ورودی به منظور گردشگری مذهبی می گوید: «متأسفانه باید بگویم ۹۰ درصد مسیرهای گردشگر ورودی که به کشور می آیند مسیر کلاسیک تهران، کاشان، اصفهان، یزد برخی مواقع کرمان و در نهایت شیراز هستند. ممکن است اگر گردشگری روزهای بیشتری در ایران باشد و در فصل پاییز قرار داشته باشیم به خوزستان نیز برود. در نهایت مقصدهای بعدی غرب کشور مانند شهرها تبریز و زنجان خواهد بود.» او به طور کلی گردشگری مذهبی را به سه دسته تقسیم کرده و می گوید: «یک دسته گردشگرهایی هستند که شیعه اند و برای زیارت می آیند. یک دسته گردشگران معنوی هستند و اعتقادی به دینی خاص ندارد، اما می خواهند شرایط معنوی و آن حال و هوای مذهبی را تجربه کنند. گردشگرانی هم کتجکا هستند و دوست دارند مراسم مذاهب گوناگون از جمله اسلام را در کشورهای گوناگون تماشا کنند.»

حال معنوی که گردشگران مذهبی به دنبال آن هستند

نبود تبلیغات و اطلاع رسانی به موقع، فقدان امکانات رفاهی مناسب، نبود توسعه زیرساخت های حمل و نقل و کمبود راهنمایان تور برای راهنمایی گردشگران مذهبی از جمله مهم ترین دلایلی است که مهدیه جهانگیر به آنها اشاره کرده و معتقد است باعث شده گردشگری مذهبی در ایران نتواند در جایگاه درست خود قرار گیرد. همچنین جهانگیر به این نکته اشاره می کند که متأسفانه تلاشی برای جذب گردشگر مذهبی در کشور صورت نمی گیرد، بلکه این خود گردشگر است که خواسته های متنوع داشته و ما تورگردانان در تلاش هستیم خواسته آنها را برآورده کنیم: «به عنوان مثال شخصا گردشگرانی داشتم که به قصد تماشای مراسم محرم به ویژه تاسوعا و عاشورا به ایران آمده بودند و من هم آنها را به بازار تهران بردم تا در این روزها بتوانند این مراسم را به شکل خاص خود ببینند.» این راهنمای تور همچنین از تجربه های دیگرش می گوید که به گردشگر خارجی حال معنوی دست داده و با دیدن و شنیدن برخی آداب مذهبی تحت تاثیر قرار گرفته اند: «بارها شده در مسجد امام اصفهان زمانی که اذان گفته می شود و گردشگران خارجی صدای اذان را می شنوند بدون آن که معنی واژه ها را بدانند اشک ریخته اند. حتی شده در آرامگاه حافظ زمانی که ایاتی از این شاعر بزرگ به فارسی خوانده می شود اصلا قبل از آن که معنی آن را بدانند تحت تاثیر قرار گرفته و اشک ریخته اند. همچنین در کلیسای وانک که کلیسای ارتدوکس است گردشگر خارجی داشتم که مسیحی کاتولیک بود؛ اما با دیدن این کلیسا و زیبایی هایش متقلب شد و شروع به دعا برای روح پدر و مادرش کرد. این همان حال معنوی است که به این دسته از گردشگر اشاره کردم. بسیاری از گردشگران خارجی که به اصفهان برده ام بسیار تحت تاثیر مسجد جامع اصفهان قرار گرفته اند و احساس می کنند بار معنوی قوی تری نسبت به مساجد امام و شیخ لطفاء... دارد.»

لذت تماشای مراسم و مکان های مذهبی در ایران

جهانگیر به این موضوع اشاره می کند که برای گردشگران خارجی مراسم دهه محرم بسیار جالب است و ادامه می دهد: «بسیاری از گردشگران هستند که اصلا برای تماشای نخل گردانی یزد به ایران آمده اند. در صورتی که اصلا مسلمان نیستند. این موضوع بسیار مهم است که گردشگران غیرمسلمان دوست دارند مراسم گوناگون مذاهب دیگر مانند اسلام را تماشا کنند.» او همچنین می گوید از کشورهای خارجی وارد ایران می شوند تا مراکز مذهبی و دینی را که با دین خودشان در ارتباط است تماشا کنند: «من گردشگران زیادی داشته ام که برای دیدن کلیساهای مختلف به ایران آمده اند. یک گردشگر مسیحی کراهی داشتم که برایش بسیار جذاب بود «قره کلیسا» یکی از قدیمی ترین کلیساهای جهان است و در ایران قرار گرفته. گردشگر یهودی داشته ام که برای زیارت آرامگاه «استر و مردخای» در همدان آمده بود که جزو مهم ترین زیارتگاه های یهودیان ایران و جهان است و یکی از مقدس ترین بناهای یهودی دنیا به شما می رود. این گردشگران بدون آن که تبلیغی برای آن از سوی ایران وجود داشته باشد برای

تصویری از یکی از نمایندگان هیأت امنای حرم امام رضا (ع)

به همین دلیل بسیاری از مردم در روزهای خاص مذهبی مانند اربعین، دهه محرم، میلاد امامان، عیدمبعث، عید فطر، عید قربان و... راهی این مناطق مذهبی شده و سعی می کنند در این روزها در چنین مناطق مذهبی باشند. در صورتی که شاید برایتان جالب باشد بدانید در ایران حدود ۳۳ پیامبر دفن شده است که از معروف ترین آنها می توان به دانیال نبی اشاره کرد.

وجود مناطق مذهبی و زیارتی برای مذاهب گوناگون در ایران نیز ظرفیت دیگری است که هنوز قدر آن را برای جذب گردشگر مذاهب گوناگون ندانسته ایم. قراردادن یکی از زیارتگاه های مهم زرتشتیان در ایران به نام زیارتگاه «چکچک» در یزد، بودن قدیمی ترین کلیسای جهان به عنوان «قره کلیسا» در آذربایجان غربی، وجود خانقاه ابوسعید ابوالخیر در نیشابور به عنوان نخستین خانقاه رسمی در جهان، وجود یکی از مهم ترین زیارتگاه های یهودیان به نام استرومردخای، آرامگاه شموئیل نبی پیامبر قوم بنی اسرائیل بعد از حضرت موسی (ع)، آرامگاه کوروش در پاسارگاد، کلیسای وانک در اصفهان و... از جمله مناطقی هستند که می توانند گردشگران مذهبی بسیاری را به سمت خود بکشانند. بر همین اساس هم در شهرهایی مانند مشهد، قم، شهرری، شیراز، قزوین، نطنز، شاهرو، شوش، بسطام، لاهیجان، آمل، اردبیل، گنبد کاووس، ماهان و... ظرفیت های بسیاری وجود دارد که می تواند کمک شایانی به جذب گردشگران مذهبی کند.

تماشا و زیارت این مناطق می آیند.

این راهنمای تور همچنین به گردشگران مذاهب دیگر از جمله صوفیانی اشاره می کند که آنها نیز ایران را برای دیدن مقاصد مذهبی اش انتخاب کرده اند: «آیین های بسیاری در کشور وجود دارد که گردشگران را به سمت خود جذب می کند. هستند زرتشتیانی که به زیارتگاه «چکچک» می روند و گردشگران غیرزرتشتی که مثلا دوست دارند مراسم جشن سده را از نزدیک ببینند. همچنین گردشگرانی بوده اند که علاقه مند هستند خانقاه های صوفیان ایرانی را ببینند و هدف گردشگری شان کلا دیدن مزار صوفیان و خانقاه ها در ایران از جمله خانقاه ابوسعید ابوالخیر در نیشابور و شاه نعمت... ولی در کرمان است.»

جذابیت بسیار ایران و جذب گردشگر با وجود تبلیغات منفی

به باور این فعال گردشگری، گردشگر مذهبی با ورودش به ایران ارزآوری می کند و ایران آنقدر جذابیت دارد که با وجود تبلیغات منفی علیه ایران، نبود تبلیغات از سوی ایران و... اما همچنان گردشگر خارجی وارد ایران می شود. این موضوع نشان می دهد چقدر جاذبه های گردشگری ایران می تواند برای مردم جهان جذاب باشد: «اگر بتوان در این زمینه تمرکز کرد، می توان گردشگری را گسترش داد و آن را از حالت کلاسیک خارج کرد. برای همین می شود خلاقیت های زیادی به خرج داد. چون این حوزه آنقدر گسترده است که راحت می شود از آن درآمدزایی کرد چون بازار ایران در جهان بکر است.»

مهدیه جهانگیر توسعه تولیدات و فروش صنایع دستی را موضوعی می داند که می تواند از طریق گردشگری از جمله گردشگری مذهبی رونق پیدا کند. اتفاقی که باز هم نتیجه اش ارزآوری و صادرات محصولات و هنر ایرانی است و به این نکته نیز تاکید دارد که ایران این قابلیت را دارد در ارتباط با تمام مذاهب کار کرده و گردشگر جذب کند: «این موضوع واقعا جذاب است. پتانسیل وجود دارد و فقط باید از آن استفاده شود. وقتی این رویدادها و مراسم بازدیدکننده داشته باشد و در کنار آن درآمدزایی هم به وجود بیاید قطعاً چنین مراسم آیینی، سنتی و تاریخی حفظ خواهد شد. وقتی برای مراسمی تماشاگر وجود داشته باشد قطعاً مراسم های قدیمی از بین نخواهد رفت. مثلا اگر نخل گردانی بازدیدکننده نداشت، شاید از بین می رفت. از این دست مراسم سنتی، آیینی و مذهبی زیاد است که جذب گردشگر مذهبی، خود راهی است برای حفظ آن و این که به دست فراموشی سپرده نشود.»